

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

De charitate & iustitia duplici: omnium operum nostrorum qui scopus fore
debeat, & de Sanctorum exemplis imitandis, Sermo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

Jacob. 6.

Moriendum
quibusnam
sit dum vi-
uimus.

Math. 15.

ritate dissoluamur. Ergo dilectissimi semper nobis ob oculos versetur illa certo certius venturæ mortis hora, atque eius contemplatione vilesca- nobis mundus cum omnibus nugis suis, virtus & pro Deo suscepti labores dol-cescant. Ecce adest præforibus iudex, iam sententia data est vt emigramus. Cur ergo vanis nos damus gaudijs? cur animum præsentibus rebus implica- mus? Moriamur dum adhuc viuere licet, vt mors ipsa irruens, non ter- rori nobis sit, sed gaudio & desiderio. Moriamur quotidie huic mudo, mo- riamur vitijs & concupiscentijs nostris, & nulla erit nobis ex corporis mor- te formidanda iactura. Qui verò nolunt sibi consulere dum licet, sed ita vi- uunt, tanquam mors nulla sequatur, illis Filius hominis terribilis adueni- et dum minimè putabunt, & raptis ad tribunal suum summa cum seueritate exprobrabit, dicens: Stulti & miseri, quare non audistis benignissimam ad- monitionem meam, ne tam imparati veniretis ad conspectum meum? Vbi iam sunt voluptates, quibus me contempto, totos vos dedidistis? Ite nunc maledicti in ignem æternum, & qui nolulistis vitijs emori, nunc sine memo- riamini in stagno pice & sulphure semper arfuro.

SERMO IN EODEM FESTO.

De charitate & iustitia duplici: omnium operum nostrorum quis scopus fore debeat, & de sanctorum exemplis imitandis

Charitas cū
vna sit virtus
cur duplex
dicatur.Math. 7.
Lucæ 7.

Placuit Deo, & inuentus est iustus. Ecclesiastici XLIII. Charissimi fratres Evangelica historia, omnis sacra scriptura, imo veritas ipsa Dominus noster IESVS CHRISTVS docet nos omnem perfectionem no- stram consistere in charitate, quæ omnium obseruantiam mandatorum in se includit, omnem virtutem in se continet. Hæc autem charitas, est vna virtus sit & vnum donum, est tamen gemina, quia per duo præcepta man- datur, & duo (vt ita dicam) habet obiecta, scilicet Deum, & proximum. Qui- quis igitur diligit Deum, non luxuriatur non maledicit, non est ebriolus, non est commensator vel compotator: sed est castus, verax, sobrius. Quare? Quia quicquid præcipit, aut vult ille quem diligit, libenter quoque facit illi qui diligit: & quicquid prohibet dilectus, ab eo abstinet: is qui diligit: quia non vult offendere illum, quem diligit, sed cõtendit illi placere: quia si non curat offendere, iam vtiq; non diligit. Similiter est de proximi dilectio. Huius porro charitatis, quantum ad eius vtramque partem, perfectio in præallegatis verbis clarius exprimitur, quando sanctus iste pater Benedi- ctus, cuius festum diem hodie celebrem ducimus commèdatur ab eo quod placuit Deo, & quod inuentus est iustus. In eo enim quod dicitur placuisse Deo, designatur perfecta charitas ad Deum, quæ est, vt faciamus voluntatem Dei. Hanc autem facit ille, qui diligit Deum: & qui diligit & facit vo- luntatem Dei, placet vtiq; Deo. Ille verò Deo non placet, qui volunta- tem eius non facit. Vnde Dominus IESVS quosdam in Euangelio repre- hendens: *Quid me, inquit, vocatis Domine, Domine, & non facitis quæ dico?* Ergo placuit Deo, hoc est, dilexit Deum, fecit quæ Deo sunt placita: & inuentus est iustus (intelligendum est vtiq; ad proximum) quia non possumus esse iusti ad Deum, vt reddamus Deo quod suum est (nam hæc est iustitia & sic describitur

describitur, quod reddit unicuique quod suum est) quicquid facimus, adhuc iniuriles coram Deo & debitores manemus. Quid enim possumus facere, in quo possumus satisfacere tantæ eius nobis charitati prærogatæ, tantæ liberalitati exhibitæ, tantis beneficijs acceptis, tantis promissionibus consequendis, cum nihil sine ipso possumus facere? In ipso enim vultus in unum & sumus inquit Apostolus: *Quid retribuam Domino inquit Psalmista, pro omnibus quæ retribuit mihi.* Nunquã possum satisfacere pro culpis & peccatis iam abolendis, quando satisfaciã pro beneficijs acceptis, quando merebor & dignũ me faciã pro accipiendis? Ergo nõ possumus iusti esse corã Deo, id est, retribuere & reddere ei, sicut debemus. Sed ipse quia videt impossibilitatem nostrã, de paruo cõtentus est Sufficit namq; ei vt faciamus quod possumus, & quæ ipse vult. Ergo cum fecerimus quod possumus, & desideramus adhuc multa, & omnia quæ debemus facere, perficere, ipse nihil requirit vltra posse nostrũ: sed iustificabit nos, & dabit omnia gratis, ita vt in hoc quo placeamus ei de eius dono sit. Quapropter per hoc quod dicitur: inuentus est iustus, intelligitur ad proximũ: quia proximo fecit, & ad eum se habuit, sicut debuit, & iustum fuit. Et per hoc designatur charitas quam habuit ad proximum. Et videte quã discretè sacra scriptura loquitur, & modũ huius præcepti indicat, quem debeamus seruare. Instruimur namque ex cõmendatione huius S. Patris Benedicti, quomodo debeamus placere Deo, & iusti esse erga proximum. Iam dixi, quod non possumus iusti esse erga Deum, vt reddamus omnia quæ debemus ei, & retribuamus pro his quæ accepimus, sed vt placeamus. Non possumus autẽ ei placere, nisi fuerimus boni & virtuosũ: & ideo secure totũ studiũ nostrũ ad hoc conuertere debemus, vt ei placeamus. Hoc porro studiũ est charitas & ex charitate. Non tamen sic monemur vt placeamus proximo: quia hoc non requiritur ad dilectionem proximi, vt ei placeamus semper: quia si deberemus ei semper placere, oporteret vt voluntati eius conformarem nos. Nunc autem, quia proximi nostri voluntas non est semper sincera & bona, vt illi cõsentiamus & obediamus: & ideo possumus boni esse, proximũ diligere, & tamen nõ placere ei. Exẽpli gratia: Quia si ipse malus est, non amans bonũ, cupiens quod non est secundum Deum, si vellemus ei in hoc placere, vt assentiremus ei, iam non essemus boni, neque ipsum, neq; Deũ diligentes. Quod si voluntati eius praua resistimus, eumq; corripiamus, reuera diligimus eum, licet ei non placeamus. Vnde latrones sibi metipsis cõplacent, suntq; sæpenumero eiusdẽ voluntatis & voti, & tamen non diligunt, scilicet ea dilectione, quã Dñs præcipit: quia quando Dominus mandauit dilectionẽ proximi, dedit etiã formã dilectionis, dicens: *Hoc est præceptũ meum, vt diligatis inuicem, sicut dilexi vos.* Ita non diligunt se homines mali, latrones, incesti, & potatores, sicut Christus: quia non in bono, non in Deo, non ad beatitudinẽ æternã, sed in diabolo & ad æternam damnationem sese diligunt. Ergo non iubemur semper & omni proximo placere, sed iusti esse erga proximũ, id est, vt faciamus ei sicut faciendum est, & sicut vellemus nobis fieri, procuremus ei salutem & bona animæ (etiamsi ipse talia non requirat) & negemus ei salutem eius contraria, etiam si ipse concupiscat. Pertinet tamen etiam ad iustitiam, vt in his quæ licita sunt, quæ Deum non offendunt, & nostram salutem non impediunt, nec proximi, placeamus

iustitia vera quid sit. Luca 7.
Ioan. 3.
Act. 7.
Psalm. 115.

Benedicti sancti iustitia quæ facta fuerit.

placere quomodo possumus Deo.

placere proximo quando debeamus.

Ioan. 13.
Ioan. 15.

Mali quomodo se diligat. Proximo quam debeamus.

kk proximi

VI
22

proximo, faciamus eius voluntatem, quaramus eius pacem & consolationem. Hæc ergo dixi, quo ostenderem, quam conuenienter describatur dilectio Dei per hoc, quod placemus: quia quanto plus diligimus, tanto plus placemus, & e contra. Dilectio verò proximi describitur per hoc quod est iustum. Dixi ergo charissimi fratres, quomodo S. Pater Benedictus commendatur in prædictis verbis (scilicet, placuit Deo, & inuentus est iustus) à perfectione charitatis, quæ est perfectio & cõsummatio omnium virtutum. Placuit enim Deo, nec potuisset ei placere, nisi omnia fecisset, quæ illi sunt beneplacita. Fuit namq; iustus ad proximum, nec fuisset, nisi omnia fecisset proximo, quæ debuit facere, & quæ sibi ipsi vellet fieri. Verum, ut hæc quæ dicimus laudius capiantur, paulò altius reperenda, fufiusq; explicanda sunt. Et primo quidem ut ab hoc S. Patre Benedicto sumamus exemplum, qui vti iam recitatum est, placuit Deo, & inuentus est iustus: ita nos quoq; omnia quæ facimus vel cauemus, finem ponamus, scilicet ad beneplacendum Deo: Vt videlicet in quouis opere si quis interrogaret nos, quare faciamus, respondere possimus veraciter, ut placeam Deo. Qui sic facit, omnia scilicet dirigendo in Deum & faciendo ad beneplacendum Deo, semper in omnibus meretur, etiam his quæ alias non essent meritoria. Et hoc est principale quod Deus inspicit & ei gratum est, scilicet desiderium ei placendi, & studium in aliquo illi gratificandi: qui tamen operibus nostris non aget, nec ipse nos inspicit, nisi propter hanc bonam voluntatem: quia sic facere, est charitatem habere & ex charitate operari. Et si proximus finis & immediatus non sit in Deum, si tamè sit ordinatus in Deum per media aliqua, ita quod vltimus finis est in Deum directè, omnes medijs fines reputantur in Deum, & omnia intermedia opera facta sunt meritoria, sibi inuicè subordinata. Sumamus huius rei exemplum, quo clarius quod incedimus, explicemus: Est aliquis finis immediatus in quem refertur proximè intentio operantis sine medio & ille quandoq; est simul vltimus, quia non refertur ulterius, sed ibi quiescit. Aliquando refertur in alium, & ille alius in alium, donec veniatur ad vnũ, vbi est status, & ille est vltimus. Quando ergo ille vltimus est Deus siue sit mediatus, per aliquos medios fines intentus, siue immediatus sit opus semp meritorium. Verbi gratia: Aliquis intrauit hic ad concionem, immediatè dirigendo intentionem ad hunc finem scilicet, quod velit placere Deo, ita quod si etiam nihil proficeret in concione, tamen propter Deum vult audire verbum Dei. Iste finis est immediatus, estq; vltimus, quia non est referibilis in alium: ideo fecit meritorium, & opus eius est bonum. Alius intrauit hic, ut audiat concionem propter obedientiam, quandoquidem sic vult prælati autoritas. Ille est immediatus finis, & primo intentus, sed non est vltimus: quia potest adhuc interrogari, quare seruat obedientiam istam, vel quare vult esse obediens. Si dicit propter Deum ille finis est vltimus in Deum: & propter hunc etiam primus est in Deum, licet non immediatè, sed mediante secundo: ergo est bonus & meritorius. Sed si diceret, Ego volo esse obediens, ne pœnam incurram. Ecce iam non ordinatur in Deum, sed ad vitandam pœnam: & sic etiam illius finis non ordinatur in Deum, qui fuit, audire concionem propter obedientiam: & ideo nullus horum meritorius est. Aliud adsumamus exemplum: Aliquis vadit ad forum. Quare? Ad emendum scilicet calceos. Quare enim

Placendi Deo
desiderium
quam sit Deo
acceptum.
Psalm. 3.

Referenda
quomam sint
omnia in
Deum.

Finis omnis
nostri operis
quo tendat.

calceos? Ad eundem ad S. Iacobum. Quare ad S. Iacobum? Pro peccatis suis, & ad reconciliandum se Deo. Hic est illius vltimus finis est que bonus, & ideo meritorius: & propter hunc finem omnes alij priores sunt Deo accepti, merito que digni. Exemplum item aliud proponamus: Aliquis seruit Domino alicui. Quare? Ad emerendum stipendiū. Quare? Ut det eleemosynam pauperi mulieri. Quare? Ad alliciendum eam ad amorem & inde ad peccatum. Ecce vltimus finis est malus & cum peccato: & propter hunc etiam omnes alij mali sunt. Qui si fuisset bonus, alij priores etiam fuissent boni. Ecce charissimi fratres quantum iuuat ordinare ad bonum finem, per intentionem, opus suum. Cōtingit subinde tres facere vnum idemq; opus pari labore: vnus ordinat finem suum ad placendum Deo & meretur vitam æternam: alius ad placendum hominibus, vel alium illicitum finem, & meretur æternam damnationem: tertius ad nullum finem ordinat, sed facit quasi irrationalis bestia, quæ vadit ad stabulum, ad præsepe, ad aquam, ad pascua, ad domum, ex quadam assuetudine. Sunt quedam opera, quæ nullo modo, nulloque tempore possunt bona intentione fieri, vel ad bonum finem dirigi, vt fiant bona, vt sunt ea quæ ex suo genere sunt mala, & à Deo prohibita, vt sunt sacrificare idolo, incantationes facere, consilium querere vel auxilium à diabolo vel à diuinatoribus, mentiri, fornicari, id est, extra cōiugium copulari, &c. ista semper sunt mala, & nunquam possunt Deo piacere, qualicumq; sine fiant, etiam si sequeretur effectus bonus inde, vt liberatio alicuius à morte, &c. vt si coniugata sciret maritum suum interficiendum, ex dilectione ad maritum vellet adulterium committere cum iudice, vt liberet virum à morte. Quod non licet vtiq;. Mala tamen quandoque sustinentur, vel non puniuntur propter effectus bonos, vel ad vitanda maiora mala. Aliqua item sunt bona ex suo genera, & fieri possunt bona intentione, vel ad bonum finem, & manere bona vel fieri meliora: quæ nihilo secius possunt fieri ad malum finem, & fieri mala ex ordinatione peruersæ intentionis, sicut iam dixi. Eleemosynam namque dare, vel celebrare ex suo genere est bonum. Sed eleemosynam dare ad prouocandum mulierem in peccati consensum, vel celebrare principaliter propter pecuniam, est malum, licet Missa in se tamen maneat bona. Facilius est opus facere malum, quam bonum: quia si debet esse bonum, oportet finem & omnes circumstantias esse bona. Si vna earum fuerit mala totum illud opus amittit bonitatem & destruitur, quia ad faciendum malum opus, sufficit vel vnā conditionem apponere malam. Ex vna nāque conditione bona non fit bonū opus, sed oportet quod omnia sint bona, quæ conueniunt ad tale opus. Sunt iterū aliqua opera qua ex suo genere nec bona nec mala sunt, sed indifferentia ad vtrumq; sunt secundum intentionē, sicut bibere, comedere, dormire, laborare: & alia multa, quæ ex se nec bona, nec mala sunt, sed iudicanda sunt, secundum quod per intentionem ordinantur. Si namq; comedimus propter obedientiā, meritoriu est: si propter sustentationē vitæ, vt simus validi ad seruendū Deo, meritoriu est. Si comedimus (intellige tempore licito & non ultra mensuram) ad cauendam singularitatem, & ne grauemus aspectū aliorū abstinentia singulari, scilicet propter pacē aliorū, vt cōcordemus nos cōmunitati, meritoriu est: si propter delectationē tantum cibi, iā est peccatū:

Opera quæ nullo pacto possunt vel reputari bona si-cui intentione,

Mala quæ dā cur non puniuntur.

Bona quæ nullo modo possunt fieri mala intentione.

Opus aliquod quæ nullo modo & Deo gratum illud edificant.

Operū quæ nullo modo indifferentia sunt ad bonū & malum.

Opus indifferens qui non ultra mensuram ad cauendam singularitatem, & ne grauemus aspectū aliorū, ut cōcordemus nos cōmunitati, meritoriu est: si propter delectationē tantum cibi, iā est peccatū:

kk 2 quia

Delectatio
quæ sentitur
comedendo,
&c. quando
fit bona vel
mala.
Abstinere à
delectabili-
bus quando
fit merito-
rium.

Abſtinentia
quorundam
philopho-
rum qualis
fuerit.
Cratis phi-
loſophi opẽ
contemptus
quarus.
Philopho-
rum ſtudia
pro virtuti-
bus quo ſpe-
ctantur.

Iuſtitia quæ
ſit.
Proximus
n. ſic ut ſit
triplex.

Bernardus.

Prælati no-
ſtris quænam
dabeamus.
Prælatorum
indignitas
quanta ſit pa-
tenda.
Rom. 13.
Quibuscum
viuimus quæ-
nam debeat
mus.

Prælati quæ
ſuis ſubditis
debeant.

Corpori pro-
prio quænam

quia licet non poſſumus quin comedendo ſentiamus delectationem, vel naturaliter placeat tanquam naturæ conueniens (hoc enim ſentire in ſe non eſt peccatum) ſed comedere propter delectationem, ut delectatio ſit finis, quæ quærimus in cibo, hoc eſt peccatum. Abſtinere autem à tali delectatione, & ſimilibus, non ſtatim & de ſe eſt meritorium, niſi fiat ad minus vltimo fine, ut placeat per hoc Deo: quia poteſt fieri immediatè, ut carò humilietur & caſtigetur, ne inſurgat & præualeat contra ſpiritum: vel ad faciendam poenitentiam quando licita ſubtrahimus nobis, quia multa commiſimus illicita contra Deum: ſi tamen vltimè referatur ad Deum, eſt vtiq; meritorium. Legitur de quibuſdam philoſophis gentiliſſimis qui temperatiſſimè vixerunt in cibo & potu, terrena omnia contempſerunt & abiecerunt, ex quibus fuit Crates, qui diuitias iactauit in mare, dicens: Ite peſſimæ diuitiæ, ego mergam vos in profundum, ne mergar à vobis, &c. & tamen nihil profuit ei ad ſalutem. Quare nihil profuit? Quia non ordinauerunt ad debitum finem, ut per hoc placerent Deo, ſed ne grauarentur curis pro diuitijs, ne ſuperfluitate cibi vel potus intellectus eorum obſcuretur, vel impediatur à philoſophando & quærendo ſapientiam. Ipsi etiam ſtudebant mortificationi paſſionum & virtutibus maximè: quidam eorum ad habendam quietem cordis, & virtutem diligebant propter ſeipſam tanquam aliquod pulchrum, vltèrius non referendo: ideo etiam non peruenerunt ad veras virtutes. In ſcholis diſputabant & perſuadebant vnum eſſe Deum, & in templo adorabãt idola. Hæc paulo fuſius tractata ſunt, propter ea verba quæ diſta ſunt de hoc S. patre Benedicte, quod ſcilicet placuit Deo. Secundo loco admonendi ſumus, alteram charitatis partem ſeruare, ut ſimus iuſti in proximum. Iuſtitia, ſicut ante dixi, virtus eſt, quæ reddit vnicoique quod ſuum eſt. In triplici autem differentia eſt proximus noſter. Aut enim eſt nobis ſuperior, vel æqualis, vel inferior. Cuilibet eorum aliquid debemus: quod ſi reddimus, tunc iuſti cenſebimur, & charitatis legem adimplebimus. Hæc autem concinnè & pulchrè deſcribit S. pater Bernardus in ſermone tertio de Adætu Domini, dicens: Tribue tribus quæ ſua ſunt. Redde ſuperiori, redde inferiori, redde æquali, cuiq; quod debes. Redde inquam, reuerentiam prælato & obedientiam, quarum altera cordis, altera corporis eſt. Nec enim ſufficit exterius obtemperare maioribus noſtris, niſi ex intimo cordis affectu ſublimiter ſentiamus de eis. Quod eſt tam manifeſtè innouerit indigna prælati alicuius vita, ut nihil omnino diſſimulationis, nihil excuſationis admittat: propter eum tamen, à quo eſt omnis poteſtas, ipſum quem modo talem nouimus, exceſſum reputare debemus, non præſentibus perſonæ meritis, ſed ordinationi diuinæ & dignitati ipſius officij deferentes. Sic & fratribus noſtris, inter quos viuimus, ipſo iure fraternitatis & ſocietatis humanæ conſilij ſumus & auxiliij debitores. Hæc enim volumus ut & ipſi nobis impendant. Conſilium, quo erudiatur ignorantia noſtra: auxilium, quo ſouetur infirmitas noſtra. Porro, ſi cui fortè prælatuſ es, huic ſine dubio teneris debitor ſollicitudinis amplioris. Exigit à te, & ipſe cuſtodiam, & diſciplinam. Cuſtodiam quidem, ut poſſit cauere peccatum: diſciplinam vero, ut quod minus cauuit, minimè maneatur impunitum. Quod eſt niſi nemini fratrum præſeſ videris, habes tamen ſub te cui cuſtodiam hanc & diſciplinam oportet.

oporteat exhiberi. Dico autem corpus tuum quod sine dubio regendum accepit spiritus tuus. Debes ei custodiam, ut non regnet in eo peccatum, nec membra tua arma fiant iniquitati. Debes ei & disciplinam, ut dignos faciat fructus penitentiae, castigatum & subditum seruituti. Ecce charissimi, ut S. Bernardus pulchre iam descripsit, debemus superioribus reuerentiam & obedientiam, aequalibus consilium & auxilium, inferioribus vel corpori nostro (quod est inferius spiritu) custodiam & disciplinam. Verum, non possumus singula fufius declarare, propter breuitatem seruandam: sed accipiamus vnum quod ad festiuitatem praesentem magis conuenit, scilicet quod proximis debemus consilium & auxilium. Cogitate fratres, si quis inter nos in aduersitate, anxietate & perplexitate dubius esset, nesciens quomodo posset releuari, quantum putatis desideraret consilium sanum? Et cum illud agnouerit, quantum desideraret auxilium, quam libenter vellet omnium corda sibi inclinata & compaetentia fore, & auxilium sibi impendi? Qualem ergo eiusmodi homo animum alterius erga se vult haberi, talem habeat & ipse erga proximum, ita ut semper cum pauperem, tribulatum & infirmum inspexerit, interroget seipsum: Si tu esses in tali necessitate vel tentatione, quid cuperes? Respondet illi cor suum: Ego vellem consolari, mihi consuli, iuuari. Hoc ergo faciat etiam alteri. Quum autem tu talis fueris, inspirabit Deus etiam alteri, qui pro te sollicitus sit, sicut tu pro alio. Verum, haec quae dicimus melius exemplis sanctorum, quam verbis persuadebimus. Validiora, inquit, ille sanctissimus doctor & Pontifex Gregorius sunt exempla, quam verba. Hic idem in libro II. Dialogorum refert inter caetera vitae gesta huius sanctissimi patris Benedicti (cuius festiuitate haec dies solennis est) quod is ex nobilibus parentibus progenitus fuerit secundum seculum. Qui posteaquam utcumque in liberalibus, ut vocant, studiis institutus esset, non solum studia ipsa, sed & parentes, notos, substantiamque dereliquit, in puerili penè aetate adhuc constitutus, locumque aptum ad seruiendum conditori liberius, sibi delegit. Quem non modo ob singularem mentis puritatem, humilitatem, castitatem, sobrietatem aliasque virtutes eius, sed & propter prophetiae gratiam, miramque erga suos inimicos mansuetudinem & charitatem, minime dubitavit idem solennis & fortis Ecclesiae columna Pontifex idem sanctissimus D. scilicet Gregorius in eodem dialogorum libro, Moysi & Heliae aequiparare. Nec dissimilia scribunt Severus Sulpitius & Gallus de S. Turonensium Episcopo Martino: qui utique piissimus & misericordissimus pater pauperum, adiutor & consolator omnium tribulatum fuit. Qui etiam omnia quae habuit ex praetatis affectu in pauperes erogauit, adeo ut ante episcopatum & in episcopatu etiam vestimenta sibi necessaria à corpore subtraheret, & egenis daret. Paulinus quoque S. episcopus Nolanæ ciuitatis, postquam omnia sua in egenos & captiuos contulisset, ut testis est D. Gregorius in libro II. dialogorum, cap. I. tantum seipsum ad redimendum captiuum viduae filium vendi fecit, & magno cuidam principi, ut puta regis Vuandalorum genero, in vilissimo opere, scilicet horti cultura fideliter diu seruiuit, spiritu prophetiae miraculorumque gloria illustris. Sanctus quoque Mamertinus spoliatus pallio à latronibus, reuocauit eos, dicens se adhuc habere denarium vnum, quem rogauit ut

quisque debeat. Roman. 6. Matth. 1. 4. Lucae 3.

Gregorius.

Benedicti abbatis ortus quis.

Benedictus cur Moysi & Heliae aequalis. Severus. Gallus. Martini sancti liberalitas. Paulini episcopi charitas quanta. Gregorius.

Mamertinus sanctus contemptor re-

kk 3 tolle-

rum percun-
tium quantus
fuerit.
Elizabeth re-
gina charitas
erga paupe-
res.

Hadeuigis
reginae humi-
litas quanta.

Pietatis ope-
ra qui exer-
cenda.

Eleemosyna
quando sit
merito dig-
na.

Pauper quo-
modo elee-
mosynam tri-
buat.

tollerent, si forte in itinere illis posset necessarius fore. Traditum quoque memoria posterorum est de S. Elizabeth regis Hungariae filia nobilissima Lantgrauij Turingiae coniuge, quae tanta fuisse legitur pietatis & liberalitatis in pauperes & desperatos homines, vt matrem eam pauperum omnes praedicarent. Quae non modo pauperes & inopes liberalissime alebat, sed & nudos vestiebat, mortuos sepeliebat, infirmos visitabat, caeteraq; Christiane pietatis opera in pauperes & miseros desolatosq; strenue exercebat, ipsisque sicut fideliter, ita & humiliter inserviebat.

Quae omnia in ipsius quoque matertera sancta videlicet Hadeuige regina regis Poloniae coniuge non modo deuotissima & liberalissima, sed & humilissima excelluisse constat, adeo vt illa genibus flexis pauperibus eleemosynam daret, eorumq; manus oscularetur. Verum, quoniam haec omnia spectant, nisi vt ea nos quoque in aedificationis exemplum trahere debeamus! Debemus namque ex talibus viuis exemplis discere & moueri ad compassionem, pietatem, charitatem reliquaq; Christianae pietatis officia erga proximum. Quod si non habemus, quod demus de temporalibus rebus, demus de corpore nostro officia membrorum nostrorum, laborem, sollicitudinem, seruitium, consolationem, orationem infirmis & egentibus, quibus quicquid fecerimus eleemosyna est. Demum offeramus voluntatem bonam maiora faciendi, si possemus. Haec namque voluntas bona faciendi operis ubique sufficit, etiam sine effectu, dum facultas deest operandi. Nam si adesset operandi facultas, voluntas bona sola, hoc est, absque opere, non sufficeret. Idcirco cum non potestis eleemosynam dare, habeatis compassionem & dandi voluntatem, & habebitis meritum aequale cum diuite porrigente eleemosynam, si charitas par fuerit: quia meritum non facit ipsam munus, sed charitas, ex qua pensatur munus, & propter quam respicit Deus ad munus: vnde nec munus Deo placeret sine charitate, id est, sine bona voluntate. Potest contingere non habentem dare eleemosynam plus mereri eo, qui habet, & dat, si maiorem habet voluntatem dandi & compassionis affectum. Potest etiam huic egeno, vel non habenti vnde tribuat, compassionis affectus maior inde oriri, id est, ex sua paupertate. Nam diues qui tribuit, inde consolatur: quia paupertatem egeni subleuauit. Qui autem & ipse egenus est, videns alterius egeni inopiam compatitur, nec consolatur, sed crescit compassio & anxietas in corde eius: quia non habet vnde posset inopiae alterius subuenire, inde etiam crescit meritum. Postremo, cogitur etiam orare impellente charitate pro egeno, quem iuuare non potest ad Deum: qui potest: & hinc iterum crescit meritum ex hac occasione praediuite. Demum habet & ipse suae propriae paupertatis meritum, in quo rursus excedit diuitem. Ecce charissimi fratres, non debetis iam dolere si actualiter vel opere non potestis exercere omnia opera misericordiae ab extra: quia mentaliter & voluntate omnia potestis, si modo bonam voluntatem habueritis, quam praestet nobis Dominus noster Iesus Christus in secula benedictus, Amen.